

Commissie Ruimtelijke Kwaliteit

Bezoekadres
Weesperstraat 113
1018 VN Amsterdam

Postbus 1409
1000 BK Amsterdam
Tel 020 2551700
www.crk.amsterdam.nl

Integrale Commissie Advies nr. 2019-13

Status: definitief

Onderwerp	Sixhaven en omgeving
Datum	17 april 2019
Commissie	5.1, 2, e (voorzitter), 5.1, 2, e 5.1, 2, e 5.1, 2, b 2, e 5.1, 2, e 5.1, 2, e 5.1, 2, e
Secretaris	5.1, 2, e
Toelichting	5.1, 2, e 5.1, 2, e (R&D), 5.1, 2, e 5.1, 2, e (PMB)
Toehoorders	5.1, 2, e 5.1, 2, e

Achtergrond

Het plangebied 'Sixhaven' omvat drie deelgebieden met ieder een eigen karakter en programmatische opdracht: de Tolhuistuin met afmeervoorziening voor de pontveren tussen Overhoeks en het Centraal Station, de Willemsluizen en omgeving waar het bouwterrein voor de Noord-Zuidlijn beschikbaar is gekomen voor een nieuwe invulling en het IJplein. Daarnaast zijn er infrastructurele projecten die de thematiek van de deelgebieden overstijgen: het realiseren van een metrostation Sixhaven, het verbeteren van doorgaande fietsroutes en het toevoegen van oeververbindingen over het Noord-Hollands Kanaal. In maart 2018 is de principenota 'Sixhaven en omgeving' vastgesteld. Hiermee is het startsein gegeven voor het ontwikkelen van plannen voor het gebied. De opdracht in deze fase is om ontwikkelalternatieven uit te werken en op hun haalbaarheid te onderzoeken. De bedoeling is dat eind 2019 een volgende stap kan worden gezet in de bestuurlijke besluitvorming.

Vraagstelling

Geven de gebiedspositionering en de ontwikkelperspectieven voldoende doorzicht naar het ontstaan van een grootstedelijk gebied met gebruikswaarde voor alle Amsterdammers? Zijn de ruimtelijk-programmatische ontwikkelscenario's voldoende uitgewerkt en compleet en leidt de presentatie daarvan bij de commissie tot een voorkeur?

Conclusie

De commissie ziet in de centrale positie van het gebied, de bijzondere landschappelijke en cultuurhistorische kenmerken, het vrijkomende bouwterrein van de Noord-Zuidlijn en de

ondergrondse reservering voor een metrostation een unieke kans om op deze plek een, vanuit alle delen van de stad bereikbaar, 'Park van de 21ste eeuw' aan te leggen. Dit kan bovendien als groencompensatie worden ingezet voor de omliggende dicht bebouwde nieuwe delen van de stad (Overhoeks en Hamerkwartier) waar de groennorm niet zal worden gehaald.

Voorwaarde voor een succesvolle inpassing en inrichting is een ruimtelijke benadering vanuit de soms verscholen structurelementen van Noord (dijken, kanalen, artefacten), die belangrijk zijn als identiteitsdragers en die aan het verbrokkelde gebied een eigen logica en betekenis kunnen teruggeven.

De commissie adviseert de hele invulling van het plangebied te relateren aan het ontwerp voor het park. Het zoeken naar bouwvelden is hier geen primaire opgave maar volgt uit de condities die nodig zijn voor een goed bereikbaar, meervoudig bruikbaar en helder begrensde groengebied.

De financiële haalbaarheid van deze transformatie mag daarom niet afhankelijk worden gemaakt van eventuele woningbouw in of aan de randen van het gebied.

Onderbouwing

Structuur en park

Het plangebied wordt gekenmerkt door een eeuwenoude structuur van een in het IJ stekende landtong, dijken en het Noord-Hollands Kanaal met jaagpaden en flankerende beplanting. Deze structuur is door de aanleg van de IJtunnel verstoord, maar verschaft nog steeds aan het gebied een grote cultuurhistorische betekenis. De commissie adviseert de oude structurelementen scherper te analyseren en tot onderlegger te maken voor een ruimtelijk raamwerk waarin ontsluiting, groenvoorziening en waterstructuur elkaar aanvullen. Het plangebied als geheel is te karakteriseren en te beschermen als een groene scheg die, haaks op de hoofdstructuur van Noord, diep de stad binnendringt en zo de groene tegenhanger vormt van het hoogstedelijke stationsgebied aan de zuidoever.

De bereikbaarheid van de plek en de ligging zo dicht tegen het overvolle centrum geven alle aanleiding juist het landschappelijke aspect hier ten volle te benutten. Dit is de mogelijkheid om in de reeks van bijzondere Amsterdamse parken het 'park van de 21ste eeuw' toe te voegen. Het terrein van de Noord-Zuidlijn is in de ogen van de commissie te krap om een onderscheidend woongebied te realiseren. In de directe omgeving wordt bovendien al zo veel gebouwd dat toegevoegd volume op deze plek getalsmatig weinig zal toevoegen, terwijl aan de debetkant grote verliezen zijn in te boeken op gebied van landschappelijke en cultuurhistorische waarden.

De commissie adviseert de landschapsarchitectonische inzet in het project te verzwaren. Het perspectief van een hoogwaardig stadspark vergt een secure analyse van de huidige situatie. Alle groenelementen en de historische componenten in het gebied moeten duidelijker van elkaar worden onderscheiden, hun conditie bepaald en hun potentie gekwalificeerd. Wat is straks stadstuin, wat is stadspark, wat is stadslandschap? Wat hoort daarbij, wat zijn lacunes, wat ligt er in de weg? Als maximaal wordt ingezet op het maken van een metropolitane plek met gebruikswaarde voor alle Amsterdammers, dan kan in dat verband de vraag worden gesteld of een particuliere jachthaven met parkeergelegenheid hier nog op zijn plaats is.

Brug

De commissie kwalificeert de opgave voor een fiets- en wandelbrug ten zuiden van de Willemsluizen als weerbarstig. Deze opgave kan niet los worden gezien van het verbeteren van fietsroutes door het hele gebied die de druk op deze plek kunnen verlichten. De wens om het metrostation te verbinden met Overhoeks is logisch en wenselijk. De commissie pleit voor een vanzelfsprekend en comfortabel verloop van de langzaamverkeersverbindingen in het gebied maar waarschuwt voor de effecten op het panorama van het IJ, de kop van het Noord-Hollands Kanaal en de Willemsluizen. Dit gegeven stelt bijzondere eisen aan de architectuur, de constructie en de inpassing van een eventuele brug.

Tot slot

De commissie adviseert de planontwikkeling en parkontwikkeling te agenderen in het programma van de IJ-Biënnale.

Amsterdam, 23 april 2019
Commissie Ruimtelijke Kwaliteit

5.1, 2, e

5.1, 2, e voorzitter

Bijlage

Beleidskaders:

- *Principenota Sixhaven en omgeving, fase 1 gebiedsontwikkeling (6 maart 2018)*

Aangeleverde stukken:

- *Memo gebiedsontwikkeling Sixhaven (17-4-2019)*
- *Presentatie Sixhavengebied (17-4-2019)*
- *Stad om het IJ. Cultuurhistorische verkenning en waardering als uitgangspunt voor gebiedsontwikkeling (M&A, febr. 2017)*